

OOSTERLENGTE - lesmap

Tekst, regie & spel: Wim De Wulf
Coaching: Sven Ronsijn & Els Trio
Muziek: Wim De Wulf
Poppen & kostuums: Evelyne Meersschaut
Licht: Rupert Defossez
Productie: co-productie van Ultima Thule,
Cie du Grand Bleu en Fool on the hill

Ultima Thule vzw
Kazemattenstraat 17
9000 GENT
T 09 324 08 68
E info@ultima-thule.be
W www.ultima-thule.be

Beste leerkracht,

Binnenkort komt u met uw klas kijken naar onze voorstelling **Oosterlengte**. Om dit theaterbezoek voor te bereiden in de klas en om de voorstelling achteraf te kunnen bespreken, hebben wij voor u deze educatieve map samengesteld.

U vindt in deze map informatie over de voorstelling en de ploeg. Enkele van de hoofdthema's die in de voorstelling aan bod komen, zullen we kort belichten.

We vragen u om de leerlingen op de hoogte te brengen van onze website: www.ultima-thule.be. Hierop kunnen ze hun mening posten na het zien van de voorstelling. Het is voor ons altijd leuk om wat feedback te krijgen!

Hebt u zelf opmerkingen, tips of bedenkingen laat ons dat dan zeker weten via info@ultima-thule.be.

We wensen u alvast veel plezier met deze lesmap.

Inhoudsopgave

1. Ultima Thule, het gezelschap	2
2. Oosterlengte, het verhaal	2
3. Thema's	3
... <i>Kunnen Vliegen</i>	3
... <i>Het is Heet</i>	4
... <i>Onderweg naar Europa</i>	5
... <i>Weg</i>	7
4. Evaluatieformulier	7

1. Ultima Thule, het gezelschap

Ultima Thule brengt figurentheater voor jongeren en volwassenen. Noem het teksttheater waarbij niet enkel de acteurs spreken. Alles wat niet te heet of te zwaar is kan bijdragen tot het vertellen van het verhaal.

De acteurs bedienen zich van poppen, voorwerpen, rommel, projectie, muziek, kunstwerken en van zichzelf om te vertellen of te tonen wat er te vertellen of te tonen valt. Daarbij ligt de nadruk op het zoeken naar suggestiviteit.

De werkelijkheid wordt op alle mogelijke manieren verbeeld waardoor het resultaat de herkenbare realiteit vaak ver achter zich laat.

Wat je ziet is niet wat het lijkt: een buis en een paar touwen worden een schip, bouwpaletten een plattelandsgezicht, ikea-rekken een boorplatform.

Kortom: Ultima Thule maakt theater waarin 1 + 1 nooit zomaar 2 is.

De kruisbestuiving met andere disciplines is nooit ver weg. Elk project is een samenvallen van vertelling, spel door acteurs, de plastische expressiviteit van poppen of voorwerpen en de inbreng van componisten die het hunne aan een project toevoegen.

Artistiek leider Wim De Wulf laat zich omringen door een kern van acteurs die vaak terugkeren in de verschillende projecten. Uiteraard wordt deze los-vaste ploeg bijgestaan door nieuwe spelers die eenmalig meestappen in een project.

Voor **Oosterlengte** werden de rollen binnen het gezelschap omgekeerd: Wim De Wulf, de laatste jaren meestal auteur en regisseur van de voorstellingen, staat deze keer zelf op scène. Hij werd tijdens het creatieproces gecoacht door twee van zijn vaste acteurs Sven Ronsijn en Els Trio.

Dit seizoen is Ultima Thule ook op tournee met 'Rostekop', 'Zijde', 'Geschift' en 'Stukken Van Mensen'. In het voorjaar wordt de nieuwe productie 'Door de bomen het bos' gemaakt in samenwerking met het Antwerpse theaterhuis HETPALEIS. De voorstelling zal in HETPALEIS in première gaan op 29 april 2011 en nog te zien zijn op die locatie tot 22 mei.

Alle informatie over en foto- en videomateriaal van onze voorstellingen staan uiteraard ook op onze website www.ultima-thule.be

2. Oosterlengte, het verhaal

Oosterlengte is een verhaal van twee verhalen. Het ene speelt zich af aan deze kant van de wereld. Het andere begint aan de andere kant van de wereld, en maakt een lange reis totdat beide verhalen elkaar aanraken.

Het verhaal dat 'bij ons' begint, gaat over Louis en Arthur, twee vrienden met 'een project' waar ze de komende zomervakantie hard aan zullen werken. Als Arthur hoort dat hij diezelfde week nog zal verhuizen, valt dit plan uiteraard in het water. Hoewel de jongens

zich niet zomaar gewonnen geven, komt Arthur uiteindelijk toch terecht 'bij het werk van papa'; een onthaalcentrum voor personen die zonder geldige verblijfsvergunning in België zijn. Het is op die plek dat Arthurs verhaal dat van Naomi zal kruisen.

Naomi is een Afrikaans meisje. Samen met haar broertje Ajani woont ze bij haar grootouders. Op een dag worden ze meegestuurd met twee mannen die hen tot in Engeland zullen brengen. De trip naar Europa leidt uiteindelijk tot de ontmoeting tussen Naomi en Arthur.

Oosterlengte gaat over twee kinderen uit zeer verschillende werelden, die elkaar nauwelijks kunnen verstaan, maar des te beter begrijpen wat de ander wil zeggen.

3. Thema's

In de voorstellingen komen verschillende thema's aan bod, uiteraard meer dan degene die wij hier zullen aanhalen. Voor elk thema geven we een eerste aanzet tot uitwerking ervan in de klas. Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen kan dit aangevuld worden met eigen opdrachten of informatie. We proberen nuttige links mee te geven waarop verder gezocht kan worden naar relevant werkmateriaal. Deze informatie wordt best pas na de voorstelling gedeeld met de leerlingen omdat er anders te veel wordt prijsgegeven over het verhaal dat ze te zien zullen krijgen.

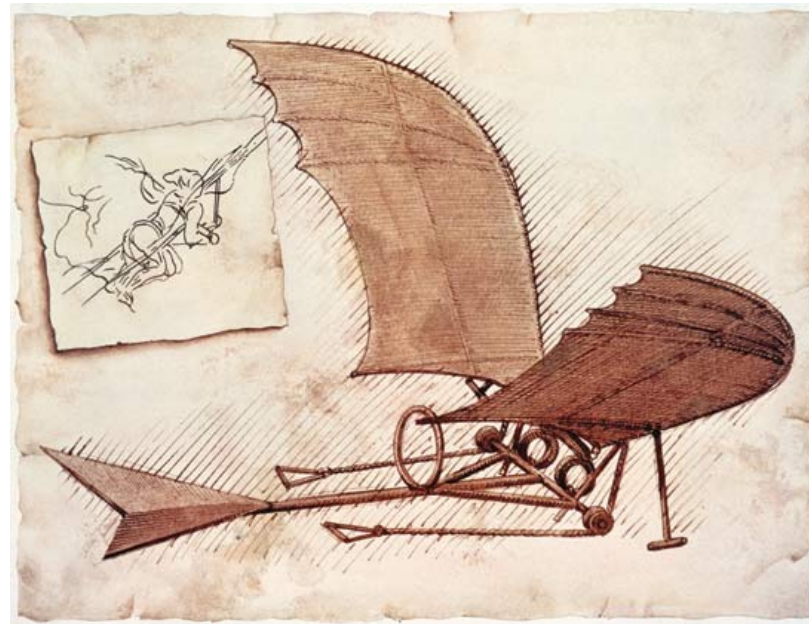
... Kunnen Vliegen...

In de voorstelling wordt er duchtig aan een project gewerkt door Arthur en Louis. De twee vrienden dromen ervan om door de lucht te vliegen. En ze zijn zeker niet de enigen. De geschiedenis van het

onderzoek naar 'vliegen' door de eeuwen heen werkt inspirerend en kan het aanknopingspunt van zeer uiteenlopende klasopdrachten zijn.

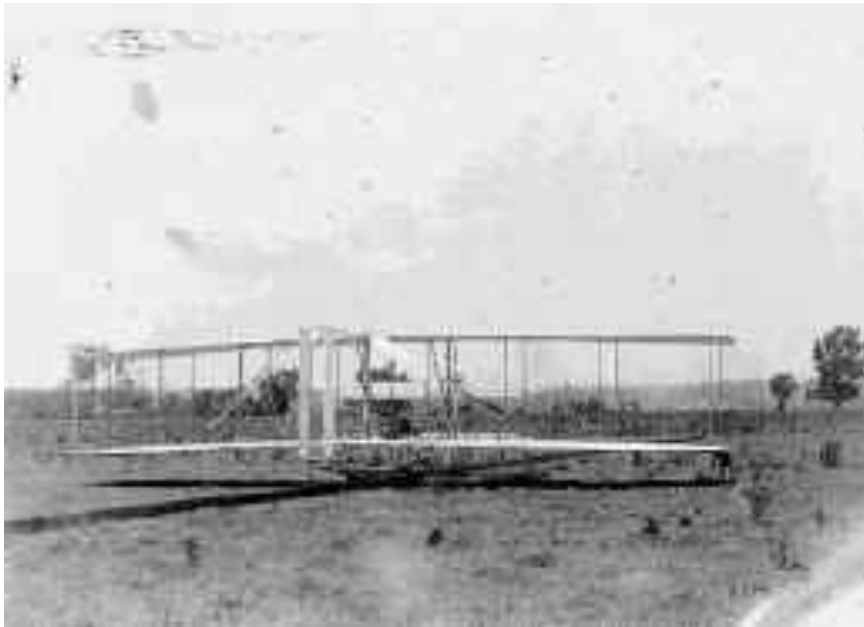
Kunnen vliegen is voor mensen lang een onbereikbaar ideaal geweest. De grootste fout van de waaghalzen in ver verleden was dat ze te veel naar vogels keken om te zien hoe het moest. Ze trokken de vreemdste pakken aan, plakten veren op hun lijf of wikkelden zichzelf in lakens om zo van de hoogste toren in de buurt te springen. Helaas konden ze hun vliegavontuur zelden of nooit navertellen na de landing.

In 1480 onderzocht uitvinder en schilder Leonardo da Vinci ook de kunst van het vliegen. Hij tekende de Ornithopter – een klapwiekend vliegtuig aangedreven door mankracht – maar ook hiermee lukte het toen niet. Later hebben wetenschappers dit model wel kunnen verbeteren en uiteindelijk 'vliegklaar' gekregen.

Volgens de Duitsers was Otto Lilienthal in 1901 de eerste die met een gemotoriseerd vliegtuig vloog. Maar volgens de Amerikanen waren dat de gebroeders Wright in 1903 met het vliegtuig dat de gepaste naam 'Flyer' meekreeg. Na dertig meter stond het tuig alweer aan de grond, maar desalniettemin was het een historische vlucht.

Na deze eerste vlucht werden de toestellen beetje bij beetje gemoderniseerd. Maar de zoektocht naar het kunnen vliegen en de evolutie van dit onderzoek dienden voor velen als inspiraties: schrijvers, kunstenaars, wetenschappers, sporters,... Eén van hen is onze eigen Panamarenko.

<http://mediatheek.thinkquest.nl/~lle0232/site/index.html>

Info over de geschiedenis en de techniek van het vliegen.

www.ornithopter.de

Alle info over ornithopters.

<http://www.panamarenko.be>

De officiële website van Panamarenko

... Het is Heet...

Oosterlengte begint met de woorden "er zal eens". Het verhaal speelt zich dus af in de toekomst, maar wanneer precies wordt niet gezegd. Het enige dat het publiek te weten komt is dat het heet is en dat de mensen praten over 'de zomers van vroeger', toen het nog regende.

De belangstelling voor de opwarming van de aarde spreekt bij velen tot de verbeelding: wordt het echt warmer? Zal de woestijn naar België verhuizen en groeien er binnenkort palmbomen in onze tuin?

Behalve informeren over dit onderwerp, kan het ook leerrijk zijn om erover te fantaseren. De basisinfo vindt u hieronder en op allerlei gespecialiseerde websites. De fantasie vindt u ongetwijfeld in de hoofden van uw leerlingen.

Sinds het begin van de twintigste eeuw is de gemiddelde temperatuur met ongeveer 0,74 °C gestegen. Deze temperatuurstijging wordt zeer waarschijnlijk veroorzaakt door menselijke activiteiten: door het verbranden van fossiele brandstoffen, ontbossing en bepaalde industriële en landbouwactiviteiten is de concentratie aan broeikasgassen in de aardatmosfeer sterk gestegen sinds 1750.

Modelberekeningen geven aan dat de gemiddelde temperatuur op Aarde tussen 1990 en 2100 met 1,1 °C tot 6,4 °C stijgt. Dit zou drastische gevolgen hebben voor alle levensvormen op onze planeet.

In 1992 werd in Rio de Janeiro het "Raamverdrag Klimaatverandering" van de Verenigde Naties gesloten, meestal genoemd het "Klimaatverdrag". De doelstelling hiervan is: "het stabiliseren van de concentratie broeikasgassen in de dampkring op een zodanig niveau, dat een gevaarlijke menselijke invloed op het klimaat wordt voorkomen."

Het Kyotoprotocol werd in 1997 aangenomen als aanvulling op het Klimaatverdrag. Industrielanden hebben afgesproken om de uitstoot van broeikasgassen in de periode 2008 - 2012 gemiddeld met vijf procent te verminderen ten opzichte van het niveau in 1990.

Behalve de alom aanwezige stemmen over de opwarming van onze aarde, sijnpelen ook berichten die het omgekeerde beweren de wereld binnen.

Naast broeikasgassen heeft onder andere de zonneactiviteit invloed op het klimaatsysteem. Mede onder invloed van een lage zonneactiviteit is in 2007 de wereldtemperatuur met 0,7° gedaald ten opzichte van 2006 tot een niveau dat rond 1930 gebruikelijk was. In de vorige eeuw was de zonneactiviteit (zonnevlekken en magnetische stormen) extreem hoog. De laatste jaren is er onverwacht een sterke afname in de zonneactiviteit. Sterrenkundigen zien een duidelijke overeenkomst met de goed gedocumenteerde geringe zonneactiviteit tijdens de "kleine ijstijd". Op basis hiervan verwachten sommigen onder hen dat er nu een periode van lagere temperaturen zal aanbreken. Als dat waar is, zou de significante daling van de temperatuur al te merken moeten zijn in de jaren 2012 tot 2020.

De intensiteit van de in juni 2009 begonnen 24ste (11-jarige) zonnevlekkenperiode zal zijn (lagere) maximum waarschijnlijk in

2012 of 2013 bereiken. De effecten daarvan op het klimaat lopen daar wat op achter.

Een kritische beschouwing van de wetenschappelijke literatuur leert ons echter dat de invloed van de zon waarschijnlijk te klein is om de waargenomen temperatuurstijgingen sinds de industriële revolutie te verklaren. Klimaatseptica zijn het dan weer oneens met deze beschouwing en vinden de relatie tussen kosmische straling en wereldtemperatuur overtuigender dan het veronderstelde broeikas effect door CO₂.

De discussie over dit onderwerp is dus nog lang niet beslecht en verder onderzoek zal voor meer duidelijkheid moeten zorgen.

<http://www.kennislink.nl/publicaties/klimaatverandering>

Alles over klimaatveranderingen en het broeikas effect.

<http://www.ipcc.ch/>

Officiële website van het ipcc (Intergovernmental Panel on Climate Change).

http://www.opwarmingaarde.nl/kyoto/kyoto_nl.aspx

De volledige tekst van het Kyoto verdrag

<http://www.spelinfo.be>

Website van C.I.S. (centrum informatieve spelen). Het C.I.S. heeft een groot aanbod van gezelschapsspelen rond educatieve thema's waaronder ook milieu.

... Onderweg naar Europa...

In de voorstelling worden Ajani en Naomi meegenomen door twee mannen die ze niet kennen. Ze weten alleen dat ze naar Engeland gebracht zullen worden en ze zien dat hun grootouders daar veel geld voor betalen. Verder wordt hierop niet ingegaan, maar uiteraard is mensensmokkel een relevant thema om met kinderen te bespreken.

Mensensmokkel bestaat al sinds er grenzen zijn. Het principe is simpel en eenvoudig. Je wilt een land uit, een ander in, misschien nog wel door een derde of vierde land ook. De grenzen worden goed bewaakt, je hebt geen papieren en je kent de taal niet. In het 'beste geval' lukt het met hulp van vrienden of bekenden iets te regelen. In andere gevallen worden smokkelaars betaald door de vluchtelingen om de reis - meestal naar het Westen - te regelen. Vaak handelen mensensmokkelaars om financieel gewin.

Door het criminele en grensoverschrijdende karakter van het misdrijf houden internationale politieorganisaties als Europol en Interpol zich met mensensmokkel bezig.

Interpol beschreef in een recente mededeling mensensmokkel als volgt:

"Het smokkelen van mensen is wereldwijd de aangewezen handel van een groeiend aantal misdadige netwerken geworden, die door steeds verfijnder te werk te gaan steeds grotere aantallen mensen met steeds hogere winsten kunnen vervoeren."

Vaak zoeken vluchtelingen en asielzoekers die uit ellendige omstandigheden willen ontkomen hun soelaas bij mensensmokkelaars, ook wel "reisagenten". Daarbij komt het voor dat zij het slachtoffer worden van beroving of oplichting en dat zij de voorgenomen reis moeten maken onder levensgevaarlijke omstandigheden.

Soms moeten de "cliënten" van zulke mensensmokkelaars een mislukte reis met de dood bekopen, bijvoorbeeld door uitputting of verdrinking.

Indien hun grensoverschrijding niet lukt en zij door de autoriteiten van een doorkomstland worden teruggezonden naar het land van herkomst, kan het gebeuren dat zij daar dan terugkeren zonder middel van bestaan, wanneer zij al hun bezittingen hadden verkocht om de reis te betalen.

De jongste decennia vluchten er almaar meer kinderen en jongeren alleen naar Europa. Ondanks hun jonge leeftijd benaderde het Belgische beleid deze groep aanvankelijk als 'vreemdeling'. Toch hadden deze kinderen en jongeren, precies omwille van hun jonge leeftijd, nood aan gepaste bescherming. Door toedoen van ngo's en kinderrechtenorganisaties groeide bij beleidsmakers het besef dat deze categorie eigen noden had. Dat leidde tot een aparte voogdijregeling en tot de eerste eigen opvangmaatregelen. Tot een eigen verblijfsstatuut voor niet-begeleide minderjarigen kwam het nog niet.

In België zijn er twee gespecialiseerde onthaalcentra voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen: Una in Aalst en Minor Ndako in Brussel, maar samen hebben zij onvoldoende opvangplaatsen.

<http://www.vmc.be/vreemdelingenrecht/>

Website met alle informatie omtrent het vreemdelingenrecht in België.

<http://www.vluchtelingenwerk.be/>

Website van Vluchtelingenwerk Vlaanderen, een ngo die de belangen verdedigt van vluchtelingen en asielzoekers.

<http://www.minor-ndako.be/>

Website van het opvangcentrum voor jonge vluchtelingen in Brussel.

<http://www.kinderrechtswinkel.be>

Website van de kinderrechtswinkel. Hier vindt u meer informatie en kan u ook educatieve koffers bestellen om in de klas te werken rond kinderrechten.

... Weg...

In de voorstelling delen Arthur en Naomi het verlangen naar weg geraken van de plek waar ze zich bevinden. Ze willen vluchten uit de realiteit omdat ze ervan overtuigd zijn dat het elders beter is. De term 'escapisme' wordt hiervoor vaak gebruikt. Iemand die lijdt aan escapisme trekt zich terug in een "andere wereld", zoals amusement, hobby, theater, videospellen en film.

Sommige onderzoekers geloven dat escapisme eigen is aan het hedendaagse technologische leven omdat het de mensen afleidt van hun normale – vaak hectische en drukke – leven. Hele industrieën zijn ontstaan om te voldoen aan de behoefte om te ontsnappen aan de sleur van het dagelijkse leven: literatuur, film, televisie, rollenspellen, religie, drugs, internet en videospelletjes. Vele activiteiten die een normaal deel van een gezond leven zijn kunnen vormen van escapisme worden als ze overmatig worden beoefend.

Escapisme wordt in de literatuur en de psychologie even vaak bejubeld als verafschuwd. Aangezien jongeren vaak in aanraking komen met de mogelijkheden die hierboven opgesomd staan – mogelijkheden om het dagelijks leven achter zich te laten – kan dit een boeiend onderwerp zijn in de klas.

Virtuele werelden (Sims, second life,...) en sociale netwerken (facebook, netlog,...) zijn voor jongeren even 'echt' als de realiteit. Ervaren zij dit als een vorm van escapisme? En zo ja, waaraan ontsnappen ze dan? Of vinden zij dit eerder een onderdeel van het echte leven waarin ze met beide voeten staan?

4. Evaluatieformulier

1. Wat vond je van het verhaal?
2. Had je al eerder een voorstelling van Ultima Thule of een ander gezelschap dat met poppen speelt gezien? Wat vond je van de poppen?
3. Welke scène vond je mooi, grappig, aangrijpend?
4. Hoe zou je de voorstelling met drie woorden omschrijven?
5. Hoe vond je de voorstelling?
 - adembenemend goed
 - goed
 - aangenaam
 - redelijk
 - slecht
6. Wat denk je dat de klas van de voorstelling vond?
 - adembenemend goed
 - goed
 - aangenaam
 - redelijk
 - slecht
7. Was je al eens naar een figurentheatervoorstelling geweest?
 - ja
 - nee

8. Had je al gehoord van Ultima Thule?

- ja
- nee

9. Vind je een Ultima Thule-voorstelling voor herhaling vatbaar?

- ja
- nee

Heb je eventueel andere opmerkingen?